

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Юридичний факультет
Кафедра конституційного, міжнародного і кримінального права

СИЛАБУС
навчальної дисципліни «Міжнародне правосуддя»

Кількість кредитів ЄКТС	3 кредити ЄКТС
Період викладання	8 семестр
Рівень вищої освіти	Перший
Спеціальність	293 Міжнародне право (INTERNATIONAL LAW)
Освітня програма	Міжнародне право INTERNATIONAL LAW
Викладач	Мартинюк О.В., к.ю.н., доцент
Профайл викладача	http://rang.donnu.edu.ua/?pg=kt&nu=118#search
Доступ до матеріалів курсу	Портал факультету
Контактна інформація	o.martynyuk@donnu.edu.ua

Анотація:

Мета курсу: формування компетентностей, необхідних для розуміння значення, змісту, функцій міжнародного правосуддя як діяльності органів, що вирішують спори шляхом застосування міжнародного права задля функціонування сучасної міжнародно-правової системи та забезпечення міжнародного правопорядку та законності.

Завдання курсу: визначити основні тенденції розвитку міжнародного правосуддя, проаналізувати позиції учасників міжнародного судочинства та їхній вплив на міжнародне право і на міжнародне правосуддя, зокрема, аналізувати та інтерпретувати рішення міжнародних судових установ, застосувати сучасні концепції міжнародного права для тлумачень рішень, пояснювати вплив рішень міжнародних судових установ на міжнародні відносини, узагальнювати принципи побудови та розвитку системи міжнародного правосуддя.

Навчальна дисципліна передбачає вивчення таких питань: поняття, зміст, принципи та функції міжнародного правосуддя; становлення та розвиток системи сучасного міжнародного правосуддя; органи міжнародного правосуддя та принципи роботи міжнародних судових установ; відповідальність держав та міжнародних організацій; міждержавні суди загальної компетенції (Міжнародний суд ООН, Суд ЄС, Постійна палата третейського суду), міжнародні кримінальні суди, трибунали та арбітражі (МКС, Міжнародний трибунал з морського права, суд з примирення та арбітражу ОБСЄ), система регіональних судів з прав людини та суди регіональних інтеграційних об'єднань, а також вивчення справ за участю України у міжнародних судових установах.

За результатами вивчення дисципліни слід очікувати такі:

– компетентності здобувачів вищої освіти:

- *інтегральна компетентність (ІК)*: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності, у сфері міжнародного публічного та приватного права, європейського та внутрішньодержавного права, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов із застосуванням правових доктрин, принципів, внутрішньодержавних та міжнародно-правових інститутів.

- *загальні компетентності (ЗК)*.

ЗК-2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- *спеціальні (фахові) компетентності (СК)*.

СК-6. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, змісту основних галузей та взаємодії його з міжнародним та європейським правом.

СК-7. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК-11. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.

- *результати навчання (РН)*.

РН-3. Давати висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

РН-6. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

РН-13. Застосовувати набуті знання у різних правових та міжнародно-правових ситуаціях, здійснювати їх оцінку і формувати обґрунтовані правові висновки.

Для вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне правосуддя» здобувач повинен набути знання і навички з наступних навчальних дисциплін: «Теорія держави та права»; «Конституційне право. Порівняльне конституційне право»; «Міжнародне публічне право (основи теорії; основні галузі)»; «Міжнародний захист прав людини»; «Кримінальне право».

Організація та оцінювання навчання з дисципліни «Міжнародне правосуддя»

Тиждень	Тема	Форма проведення заняття	Завдання (матеріали до практичних занять, збірник задач містяться на порталі юридичного факультету у папці дисципліни)	Кількість годин аудиторних/СРС	Мах кількість балів за кожну тему
Змістовий модуль 1 (20 балів)+модульний контроль (15 балів)					
1-2 тиждень	Тема 1. Поняття, зміст, принципи та функції міжнародного правосуддя	Лекція	Ознайомлення до лекції з поняттям міжнародного правосуддя, принципом верховенства права у міжнародних відносинах, поняттями міжнародної законності та міжнародного правопорядку ЗК-2, СК-06, СК-07, СК-11, РН-03, РН-06, РН-13	6/7	5
	Тема 1. Поняття, зміст, принципи та функції міжнародного правосуддя	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 1: поняття, зміст, принципи та функції міжнародного правосуддя; завдання за вказівками викладача		
3 тиждень	Тема 2. Становлення та розвиток системи сучасного міжнародного правосуддя	Лекція	Ознайомлення до лекції з періодизацією створення системи міжнародного правосуддя, історією права міжнародної відповідальності ЗК-2, СК-06, СК-07, РН-03, РН-06, РН-13	2/6	5
4 тиждень	Тема 3. Органи міжнародного правосуддя. Принципи роботи міжнародних судових установ	Лекція	Ознайомлення до лекції з поняттями просторової та предметної юрисдикції органів міжнародного правосуддя, загальними принципами міжнародного права ЗК-2, СК-06, СК-07, РН-03, РН-06, РН-13	4/6	5
	Тема 2. Становлення та розвиток системи сучасного міжнародного правосуддя. Тема 3. Органи міжнародного правосуддя. Принципи роботи міжнародних судових установ	Практичне заняття	Практичні завдання до Тем 2-3: становлення та розвиток системи сучасного міжнародного правосуддя; органи міжнародного правосуддя; принципи роботи міжнародних судових установ поняття, зміст, принципи та функції міжнародного правосуддя; завдання за вказівками викладача		
5-6 тиждень	Тема 4. Відповідальність держав та міжнародних організацій	Лекція	Ознайомлення до лекції з поняттям, підставами та ознаками міжнародно-правової відповідальності, поняттям міжнародно-протиправним діянням держави, видами і формами міжнародно-правової відповідальності держав ЗК-2, СК-06, СК-07, СК-11, РН-03, РН-06, РН-13	6/6	5
	Тема 4. Відповідальність держав та міжнародних організацій	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 4: відповідальність держав та міжнародних організацій; завдання за вказівками викладача		
			Модульний контроль		15

Змістовий модуль 2 (20 балів) + СР (15 балів) + підсумковий модуль (тестування) (30 балів)					
7-8 тиждень	Тема 5. Міждержавні суди загальної компетенції	Лекція	Ознайомлення до лекції зі структурою Міжнародного суду ООН, Суду ЄС, Постійної палати третейського суду ЗК-2, СК-06, СК-07, РН-03, РН-06, РН-13	6/7	5
	Тема 5. Міждержавні суди загальної компетенції	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 5: Міждержавні суди загальної компетенції; завдання за вказівками викладача		
9-10 тиждень	Тема 6. Міжнародні кримінальні суди, трибунали, арбітражі	Лекція	Ознайомлення до лекції зі структурою Міжнародного кримінального суду, Міжнародного трибуналу з морського права, Суду з примирення та арбітражу ОБСЄ ЗК-2, СК-06, СК-07, СК-11, РН-03, РН-06, РН-13	6/6	5
	Тема 6. Міжнародні кримінальні суди, трибунали, арбітражі	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 6: міжнародні кримінальні суди, трибунали, арбітражі; завдання за вказівками викладача		
11-12 тиждень	Тема 7. Регіональні суди з прав людини та суди регіональних інтеграційних об'єднань	Лекція	Ознайомлення до лекції зі структурою ЄСПЛ, Міжамериканського суду з прав людини, Африканського суду з прав людини і народів ЗК-2, СК-06, СК-07, РН-03, РН-06, РН-13	6/6	5
	Тема 7. Регіональні суди з прав людини та суди регіональних інтеграційних об'єднань	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 7: регіональні суди з прав людини та суди регіональних інтеграційних об'єднань; завдання за вказівками викладача		
13 тиждень	Тема 8. Справи за участю України у міжнародних судових установах	Лекція	Ознайомлення до лекції рішенням МС ООН 2009 р. щодо делімітації морських кордонів України та Румунії у Чорному морі; провадженнями, ініційованими Україною після 2014 р. у МС ООН, ЄСПЛ, арбітражах. ЗК-2, СК-06, СК-07, СК-11, РН-03, РН-06, РН-13	4/6	5
	Тема 8. Справи за участю України у міжнародних судових установах	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 8: справи за участю України у міжнародних судових установах; завдання за вказівками викладача		
			Представлення СР		15
			Підсумковий модуль (тестування)		30
			Разом	40	100

Організація та критерії оцінювання навчання визначаються «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса», «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса», «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса», «Методичними рекомендаціями до розробки силабусу навчальної дисципліни», «Методичними рекомендаціями до розробки критеріїв оцінювання типових завдань у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса».

Критерії оцінювання знань здобувачів: є орієнтиром для викладачів і здобувачів в їх партнерських взаємовідносинах як учасників освітнього процесу; вчасно оприлюднюються та доводяться до кожного здобувача вищої освіти на першому навчальному занятті; слугують орієнтиром для здобувача вищої освіти під час виконання завдань і є обов'язковими для викладача під час оцінювання; спрямовані на мінімізацію суб'єктивного чиннику під час оцінювання; є інструментом виявлення рівня підготовки здобувача вищої освіти відповідно заявлених в освітній програмі і силабусі результатів навчання.

При викладанні дисципліни використовуються методи усного та письмового опитування, дискусії, робота в групах, тестування, індивідуальні завдання, виконання практичних робіт, модульна контрольна робота.

Загальна сума балів з курсу «Міжнародне правосуддя» складає 100 балів і формується, як сума всіх балів, отриманих здобувачем вищої освіти за виконання всіх видів робіт протягом семестру. Ця сума складається з балів, отриманих з першого разу при проходженні всіх видів контролю або виконанні видів робіт. Здобувач, що не пройшов будь-який з видів контролю або не виконав з поважних причин будь-який вид робіт має право виконати їх в часи індивідуальних консультацій викладача за графіком, затвердженому кафедрою. Комунікація з викладачем здійснюється через корпоративну пошту.

Таким чином, загальна сума балів для денної форми навчання формується з балів, що отримав здобувач на практичних заняттях за виконання організаційно-навчальної роботи (**максимально 40 балів**), за виконання усіх видів самостійної роботи (**максимально 15 балів**), за проходження модульного контролю (**максимально 15 балів**) та підсумкового модулю (тестування) (**максимально 30 балів**).

Розподіл балів здійснюється наступним чином:

Змістовний модуль 1 20 балів				Модульний контроль	Змістовний модуль 2 20 балів				СР	Підсумкове тестування	Загальна сума балів
Практичні заняття					Практичні заняття						
T1	T2	T3	T4	15	T5	T6	T7	T8	15	30	100
5	5	5	5		5	5	5	5			

Організаційно-навчальна робота здобувачів в аудиторії оцінюватися з урахуванням участі в практичних заняттях (доповіді, опитування, тести).

Опитування є інструментом оцінювання динаміки набутих результатів навчання, оцінювання знання термінології, фактів, понять, теорій, концепцій, розуміння, пояснення і сприймання інформації, вміння передати набуті знання своїми словами, висловлюватися з відповідної теми коротко чи розширено із аргументацією власної позиції.

Мета усного опитування – оцінити рівень розвитку набутих знань та умінь здобувачів вищої освіти, закріпити і узагальнити вивчений матеріал відповідно до визначених в навчальній дисципліні результатів навчання та компетентностей.

Критерії оцінювання опитування (усне/письмове).

Організаційна робота включає роботу на практичних заняттях. Оцінка роботи на кожному занятті може складати 5, 4, 3, 0 (незадовільно) балів:

5 балів – усна/письмова відповідь є правильною, цілісною, логічною, обґрунтованою, містить аргументацію, аналітичні міркування, демонструє критичне мислення здобувача..

4 бали – усна/письмова відповідь є правильною, логічною, частково обґрунтованою, аналітичні міркування та аргументація є недостатніми..

3 бали – усна/письмова відповідь є частково правильною, нецілісною, фрагментарною, недостатньо аргументованою.

0-2 бали – усна/письмова відповідь є неправильною або містить грубі помилки, здобувач демонструє незнання і нерозуміння навчального матеріалу, не може обґрунтувати свою думку.

Доповідь – це публічне, розгорнуте, офіційне повідомлення з певного питання, ґрунтоване на залученні документальних даних.

Критерії оцінювання доповіді

5 балів – використані матеріали повністю відповідають темі, аналізуються та оцінюються у повній мірі, матеріал викладається логічно, повністю прослідковуються причинно-наслідкові зв'язки, доповідач впевнено тримається перед аудиторією, володіє культурою мовлення, дотримується регламенту, утримує увагу аудиторії, доповідач переконливо, повно і аргументовано відповідає на всі поставлені питання.

3-4 бали – використані матеріали по більшій мірі мають відношення до теми, але частково аналізуються та оцінюються, логіка викладання матеріалу прослідковується, наявна структурованість, доповідач допускає не грубі мовленнєві помилки під час виступу, незначно порушує регламент, частково утримує увагу аудиторії, доповідач не на всі питання може знайти переконливі, аргументовані відповіді.

0-2 бали – використані матеріали мають часткове відношення до теми; представлена інформація не аналізується і не оцінюється, логіка викладання матеріалу порушена, структурованість прослідковується частково, доповідач

губиться перед аудиторією, демонструють бідність мовлення, порушує регламент, не може втримати увагу аудиторії, доповідач не може відповісти на питання або під час відповідей поводить себе агресивно, некоректно.

Тести є інструментом оцінювання результатів навчання як програмних, так і за освітніми компонентами, вибілковими дисциплінами, окремими темами. Тестовий формат оцінювання знань і вмінь може бути спрямований на такі типи результатів опанування освітньої програми як знання, розуміння, застосування, вміння аналізувати, надавати оцінку, синтезувати і створювати нові знання і продукти відповідно до рівня і ступеню освіти. *Мета тесту* – оцінити рівень знань та вмінь здобувачів вищої освіти, проаналізувати результати в частині їх відповідності до очікуваного переліку зазначених в ОП результатів навчання та компетентностей, визнати рівень засвоєння і опанування кожним здобувачем.

Форматом тестового контролю є $\frac{1}{4}$ MCQ, що передбачає 1 правильну відповідь із 4 запропонованих і відсутність відкритих питань для уникнення суб'єктивності оцінювання.

Критерії оцінювання тестів. Максимальний бал за відмінне виконання тесту встановлюється викладачем під час розробки силабусу дисципліни і критеріїв оцінювання конкретного набору тестів з орієнтацією на комплекс знань і вмінь, що оцінюються. Ієрархія отримання балів здобувачем передбачає при системі $\frac{1}{4}$ MCQ тільки два можливі варіанти – максимальний бал при правильному розв'язанні тесту і 0, якщо здобувач припустився помилки.

Ситуаційні завдання.

Ситуація – це умова або сукупність умов, обставин або подій, що створюють певну ситуацію, викликають певні взаємовідносини людей, стан, положення або обстановку.

Мета рішення ситуацій – обробляти інформацію, застосовувати знання при розв'язуванні задач, практичних ситуацій із застосуванням методичного інструментарію, демонструвати критичне, аналітичне та логічне мислення, здійснювати комунікації, працювати автономно та/або в команді.

Критерії оцінювання ситуаційного завдання.

8-10 балів: задача/ситуація виконана вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), зроблено логічні висновки.

6-8 балів: задача/ситуація виконана частково вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні частково застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), є висновки.

3-5 балів: задача/ситуація виконана із помилками, розрахунки є епізодичними, при рішенні не застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), висновки відсутні.

0-2 бали: задача/ситуація виконана невірно, розрахунки є епізодичними, відсутній методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), сумнівні висновки.

Проходження модульного контролю (максимально 15 балів) та підсумкового модульного контролю (максимально 30 балів) відбувається у письмовій формі або у формі тестування на платформі Moodle за графіком навчального процесу.

Формою організації *самостійної роботи* (максимально 15 балів) є навчально-рольова гра «Засідання Міжнародного кримінального суду».

Навчально-рольова гра є позааудиторною формою організації навчального процесу і направлена на практичне застосування норм міжнародного права при розгляді проваджень у Міжнародному кримінальному суді МКС щодо геноциду, воєнних злочинів та злочинів проти людяності.

Отримані знання, вміння і навички повинні забезпечити здобувачам успішну правозастосовну діяльність, під час навчальних занять при вирішенні практичних завдань, під час розігрування рольових ситуацій і проведення ділових ігор, так і в майбутній самостійній професійній діяльності.

Етапи проведення навчально-рольової гри:

1. Вивчення ініціації розслідування (за поданням держав-учасниць МКС, Радою Безпеки ООН або прокурором МКС).
2. Вивчення матеріалів попереднього провадження (збір доказів прокурором МКС, проведення попереднього розслідування для визначення наявності підстав для подальшого судового розгляду). Палата попереднього провадження розглядає запити прокурора, наприклад, про видачу ордера на арешт.
3. Вивчення процедури судового розгляду, що включає підготовчу частину, судовий розгляд, судові дебати, заслуховування останнього слова обвинуваченого та ухвалення судового рішення.
4. Підготовка до ухвалення та виконання рішення.
5. Підведення підсумків.

Критерії оцінки проведення навчально-рольової гри

№	Найменування критерію	Кількість балів
1	Своєчасність	0-2
2	Якість поданих документів: аргументованість, доказовість, переконливість, чіткість, логічність інформативна місткість	0-4
3	Дотримання регламенту МКС	0-4
4	Рівень підготовленості учасників гри: ораторська майстерність, вільна орієнтація у матеріалі, ступінь вивчення і опрацювання необхідного теоретичного матеріалу, використання додаткової літератури, оригінальність, креативність та іноваційність підходу	0-5

Система оцінювання результатів навчальних досягнень:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
0-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Базов О.В. Юрисдикція Європейського суду з прав людини: доктрина та практика: монографія. Київ: Істина, 2017. 424 с.
2. Міжнародне правосуддя : навч.-метод. посіб. За ред. проф. Х. Н. Бехруза. Одеса: Фенікс, 2023. 106 с.
3. Міжнародне публічне право: Підручник. За ред. В. М. Репецького. К.: Знання, 2011.
4. Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т. За ред. В. В. Мицика. Х.: Право, 2020. Т. 1: Основи теорії. 416 с.; Т. 2: Основні галузі. 624 с.
5. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В. Міжнародне судочинство : навч. посібник. Дніпро : ДДУВС, 2022. 304 с.
6. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник. Харків : Право, 2019. 310 с.
7. Турченко О. Г., Мартинюк О. В. Міжнародне право: навчальний посібник (для студентів спеціальності 081 «Право» денної, заочної форми навчання). За заг. ред. О. Г. Турченко. Вінниця, 2024. 279с.
8. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини: навчальний посібник. Київ : ФОП Голембовська О. О., 2018. 168 с.

Допоміжна література

1. Shany Y. The Competing Jurisdictions of International Courts and Tribunals. Oxford: Oxford University Press, 2003.

2. Statute of the Inter-American Court of Human Rights, Adopted by the General Assembly of the OAS at Its Ninth Regular Session, Held in La Paz Bolivia, October 1979 (Resolution No. 448) // Basic Documents. P. 179-190.
3. Алямкін Р. В. Роль Міжнародного Суду ООН у забезпеченні міжнародного правопорядку: практика врегулювання міжнародних територіальних спорів. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2010. № 4. С. 83-87.
4. Анакіна Т. М. Значення рішень міжнародних судів для розвитку міжнародного права. *Пробл. законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / відп. ред. В. Я. Тацій*. Харків : Нац. юрид. акад. України. 2007. № 89. С. 200-206.
5. Антонович М.М. Відповідальність за порушення прав людини і міжнародного гуманітарного права в умовах гібридної війни. *Від теорії міжнародного права до практики захисту прав людини: Liber Amicorum до 60-річчя професора Всеволода Всеволодовича Мицика: [монографія] / за ред.: О. В. Задорожного, О. Р. Поєдинок*. Київ ; Одеса : Фенікс, 2016. С. 673-689.
6. Базов О. В. Питання міжнародно-правового статусу Міжнародного кримінального суду. *Публічне право*. 2019. №35. С. 46-52.
7. Білоус О.В. Процесуальні гарантії дотримання прав людини і громадянина в діяльності органів судової влади. *Science Rise: Juridical Science*. 2019. № 2 (8). С. 34–38. doi: <https://doi.org/10.15587/2523-4153.2019.173450>.
8. Бурма С. К. Дружнє врегулювання в практиці органів міжамериканської системи захисту прав людини. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2015. №3. С. 168-175.
9. Буткевич О. В. Рішення Європейського суду з прав людини в українській правозастосовній практиці. Європейський суд з прав людини. Судова практика / за заг. ред. В.Г. Буткевича. Київ : Ред. журн. «Право України», 2011. Дод. до журн. «Право України». Вип. 1. Ч. 3: Стаття 3 ЄКПЛ. Заборона катувань: у 3 ч. 2011. С. 5-28.
10. Гаріна О. Процес «Румунія проти України»: справа про розмежування морських просторів між Україною та Румунією в Чорному морі. *Юридичний авангард*. 2009. № 1. С. 218-224.
11. Грищук А.Б., Гула І.Л. Міжнародно-правовий захист прав людини. Особливості захисту прав громадян України в Європейському суді з прав людини. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. №1. С. 187-191. URL: http://www.pap.in.ua/1_2019/55.pdf.
12. Єльнікова М.О. Сучасні концепції розуміння прав і свобод людини. *Вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2014. Випуск 28. Том 1.
13. Завгородній В. А. Правова природа рішень Європейського суду з прав людини. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2015. № 15. Том 1. С. 19-22.

- 14.Завгородня В. М. Роль Африканського суду із прав людини та народів у захисті прав людини на африканському континенті. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 3. С. 317-319.
- 15.Задорожній О. В. Порушення агресивною війною Російської Федерації проти України основних принципів міжнародного права : монограф. Київ : К.І.С., 2015. 640 с.
- 16.Кориневич А. Римський статут Міжнародного кримінального суду та Україна: шлях до ратифікації та відповідальності за вчинення найтяжчих злочинів під час збройного конфлікту. *Український часопис міжнародного права*. Київ, 2019. № 3. С. 141-143.
17. Львова Є. Розвиток правових механізмів забезпечення і захисту прав та свобод людини і громадянина в екстремальних умовах глобалізації. URL: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2016_1/visnyk_1_2016_st_16.pdf.
- 18.Міжнародне судочинство / К. М. Вітман та ін. ; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. Київ : Юрид. думка, 2009. 258 с.
- 19.Наливайко Л. Р., Степаненко К. В. Міжнародно-правові стандарти прав людини : навч. посібник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.
- 20.Наливайко Л. Р., Степаненко К. В., Щербина Є. М. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. Дніпро : ДДУВС, 2020. 312 с.
21. Рабінович С.П., Панкевич О.З. Тест на недискримінацію в практиці Європейського суду з прав людини: оцінювальні аспекти. *Право України*. 2017. №4.
- 22.Степаненко К. В. Конвенційний механізм міжнародного захисту прав людини. *Альманах міжнародного права*. 2018. № 19. С. 105-113.
- 23.Степаненко К. В. Поняття, ознаки та види міжнародних судових установ. *Альманах міжнародного права*. 2020. № 23. С. 46-54.
24. Степаненко К.В. Впровадження європейських стандартів прав людини у правову систему України: теоретико-правовий аспект. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. №1. С.53-56. URL: http://www.pap.in.ua/1_2019/12.pdf
- 25.Теліпко В. Е. Міжнародне публічне право: навч. посібник / В. Е. Теліпко, А. С. Овчаренко. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 608 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

<https://www.rada.gov.ua/>
Верховна Рада України
<http://www.mfa.gov.ua>
Міністерство закордонних справ України
<https://www.un.org/en>
Організація Об'єднаних Націй
<http://www.un.org/Overview/Organs/sc.html>
Рада безпеки

<http://www.ici-cij.org>
Міжнародний Суд ООН
<http://www.echr.coe.int>
Європейський суд з прав людини
<https://www.icc-cpi.int/>
Міжнародний кримінальний суд
<https://pca-cpa.org/en/home/>
Постійна палата третейського суду

Викладач

доцент кафедри конституційного,
міжнародного і кримінального права

Олексій МАРТИНЮК

Погоджено:

Декан факультету

Ірина КОВАЛЬ

Завідувач кафедри

Ольга ТУРЧЕНКО

Гарант освітньої програми

Ольга ТУРЧЕНКО

Рекомендовано рішенням кафедри конституційного, міжнародного і
кримінального права, протокол №10 від «17» червня 2025 р.